

Buugga Daanyeel - Laba iyo Soddonaad

Libaaxyada ilaa Khiyaanada: Falanqayn Qoto Dheer oo ku saabsan Daanyeel 6 iyo Waxsii-sheegidda Wakhtiga Ugu Dambeeya

Jeff Pippenger
2023-12-27

Cutubka lixaad ee Daanyeel waa xariiqda saddexaad ee ku jirta lixda cutub ee ugu horreeya ee Daanyeel, taas oo si toos ah u soo bandhigaysa tusaale ka mid ah qalalaasaha sharciga Axadda. Cutubka saddexaad, sanamka dahabka ah ee Nebukadnesar iyo saddexdii mudanayaal waxay ka dhigan yihiin calanka kor loo qaado, kaas oo dunida oo dhammu ay aragto.

Markaasaa Nebukhadnesar oo boqor ahi wuxuu diray in la isu keeno amiirrada, taliyayaasha, saraakiisha, garsoorayaasha, khasnajiyeayaasha, la-taliyayaasha, saraakiisha maxkamadaha, iyo dhammaan madaxda gobollada, inay yimaadaan xafladda daahfurka sanamka uu Nebukhadnesar oo boqor ahi taagay. Daanyeel 3:2.

Cutubka saddexaad, saddexdii mudane ee sharafta lahaa way diideen inay sujuudaan, falkaasna wuxuu ku keenay iyaga silica foornada dabka; halka Daanyeel cutubka lixaad, uu sujuudo saddex jeer maalintii, falkaasna wuxuu ku keenay isaga silica godka libaaxyada. Tuducba tuduc, waxay matalaan silica sharciga Axadda sida go'aan cibaado, kaas oo labada xaaladoodba hore loogu go'aamiyey kuwa aaminka ah. Kuwa uu matalo isu-geynta saddexda iyo midka, taas oo astaan u ah boqol iyo afar iyo afartan kun, waxay ku sugnaadeen runta ka hor intaanay iman gilgilashada silica.

“Malaa’igtu wuxuu yidhi, ‘Is-inkira; waa inaad si degdeg ah u tallaabsataan.’ Qaar naga mid ah waxaa naloo siiyey waqti aynu ku helno runta oo aynu ugu sii soconno tallaabo tallaabo, oo tallaabo kasta oo aynu qaadnay waxay ina siisay xoog aynu ku qaadno ta xigta. Laakiin hadda wakhtigu wuxuu ku dhow yahay dhammaad, oo wixii aynu sannado ku barannay, iyagu waa inay ku bartaan dhawr bilood gudahood. Iyaguna sidoo kale wax badan bay khasab ku tahay inay iska iloobaan, wax badanna inay mar kale bartaan. Kuwa aan doonayn inay qaataan calaamadda bahalka iyo sanamkiisa marka amarku baxo, waa inay hadda lahaadaan go'aan ay ku yidhaahdaan, Maya, innagu ma tixgelin doonno hay'adda bahalka.” Early Writings, 68.

Cutubka shanaad, sharciga Axadda wuxuu ka hadlayaa dhammaadka bahalka dhulka, iyo xukunka ay keeneen cadaawayaashii derbiga ka soo dhex galay.

Habeenkaas waxaa la dilay Belshaasar oo ahaa boqorkii reer Kaldaiin. Oo Daariyus kii reer Maadayna wuxuu la wareegay boqortooyadii, isagoo qiyaastii laba iyo lixdan jir ah. Daanyeel 5:30, 31.

Cutubka lixaad, waxa lagu aqoonsaday shaabadaynta dadka Ilaah, taas oo uu matalayo shaabadda boqorka oo lagu dhejiyey godkii libaaxyada.

Dhagax baa la keenay, oo la saaray afkii godka; oo boqorkiina wuxuu ku shaabadeeyey faraantiisii shaabadda lahayd iyo faraantiyadii madaxdii uu talinayey; si aan waxba looga beddelin wixii ku saabsanaa Daanyeel. Daanyeel 6:17.

Saddexda sadarba waxay dhammaantood ka qayb qaataan sifooyinka calanka lagu taagay daruur gudaheeda, intii lagu jiray saacaddii dhulgariirkii weynaa ee Muujintii cutubka kow iyo tobnaad.

Oo waxay samada ka maqleen cod weyn oo ku leh, Halkan u soo kaca. Markaasay daruur ku kor u qaadeen samada; oo cadaawayaashoodii way arkeen. Isla saacaddaasna waxaa dhacay dhulgariir weyn, oo magaalada toban meelood oo meel baa dhacday, oo dhulgariirkaasna waxaa ku dhintay toddoba kun oo nin; kuwii hadhayna way cabsadeen, oo waxay ammaaneen Ilaaha samada. Muujintii 11:12, 13.

Daanieel cutubka lixaad waxa uu tilmaamayaa shaabadaynta dadka Ilaah, hase yeeshee si ka sii gaar ah waxa uu ka hadlayaa ciqaabta isbahaysiga “madaxweynayaasha, taliyayaasha gobollada, iyo amiirrada, la-taliyayaasha, iyo saraakiisha,” kuwaas oo boqorka ku khiyaaneeyey inuu dilo Daanieel. Khiyaanada boqorka (astaanta dawladda) waa mawduuc nebiyadeed oo muhiim ah, kuna jira markhaatiyo nebiyadeed oo dhowr ah. Si ka duwan Nebukadnesar ee cutubka saddexaad, ama Belshaasar ee cutubka shanaad, kuwaas oo labaduba ka war la’aa Daanieel iyo saddexda markhaati ilaa ay dhibaataadu timid ka dib, “doorbidista” Daariyos ee Daanieel ka hor imaanshaha dhibaataadu waxa ay muujinaysaa duruufo ka duwan oo ku saabsan dhibaataada sharciga Axadda.

Daanyeel waxaa laga “doorbiday” labada madaxweyne ee kale, saddexda madaxweynana waxay ka sarreeyeen boqol iyo labaatan amiir. Daanyeel waxaa ugu horrayn lala barbardhigayaa madaxweynayaasha iyo amiirrada, waxaana laga hormariyey labadaas oo sameeya isbahaysi khiyaano ah oo ay matalaan shanta (shan bikradood oo nacas ah).

Daariyos waxaa la wanaag u muuqatay inuu boqortooyada ka dul dhigo boqol iyo labaatan amiir, kuwaas oo ka talin lahaa boqortooyada oo dhan; oo kuwanna waxaa ka sarreeyey saddex madaxweyne, kuwaas oo Daanyeel uu ugu horreeyey; si amiiradu xisaab u siiyaan iyaga, oo boqorkuna aanu khasaare la kulmin. Markaasaa Daanyeelkan laga hormariyey madaxweynayaashii iyo amiiradii, maxaa yeelay ruux aad u wanaagsan baa ku jiray isaga; oo boqorkiina wuxuu ku fikiray inuu ka dhigo taliyaha dalka oo dhan. Markaasaa madaxweynayaashii iyo amiiradii waxay doondooneen inay sabab ka helaan Daanyeel xagga boqortooyada; laakiinse ma ay heli karin sababna ama ceebna; maxaa yeelay isagu aamin buu ahaa, mana jirin qalad ama ceeb laga helay isaga. Markaasay nimankiisu yidhaahdeen, Innagu sabab ka heli mayno Daanyeelkan, haddaanan ka helin xagga sharciga Ilaahiisa. Daanyeel 6:1–5.

Daariyos waxaa loo adeegsanayaa in lagu muujiyo khiyaano laga fulinayo boqorka, kaas oo u taagan tobanka boqor (Qaramada Midoobay), dhammaadka dunida. Khiyaanadu waxay ka qayb qaadataa nacaybka ay tobanka boqor (Qaramada Midoobay) u muujiyaan dhillada (baabbanimada), taas oo ku kallifta inay “cidla ka dhigaan oo qaawiyaan,” oo “hilibkeedana cunaan, dabna ku gubaan.”

Oo tobanka gees ee aad ku aragtay bahalka, kuwanu waxay nebcaan doonaan dhillada, oo waxay ka dhigi doonaan cidla iyo qaawan, oo hilibkeedana way cuni doonaan, dabna way ku gubi doonaan. Waayo, Ilaah baa qalbiyadooda geliyey inay doonistiisa fuliyaan, oo ay isku raacaan, oo boqortooyadooda bahalka siiyaan, ilaa erayada Ilaah ay rumoobaan. Oo naagtii aad aragtayna waa magaaladaas weyn oo u talisa boqorrada dunida. Muujintii 17:16–18.

Qaramada Midoobay (boqortooyadii toddobaad) waxay baabbi’ in doontaa baabtiiska, in kasta oo ay goor dhow ka hor siiyeen boqortooyadooda, waayo waxay xukumaaan “wakhti gaaban.”

Oo waxaa jira toddoba boqor: shan waa dhaceen, midna waa jiraa, kii kalena weli ma iman; oo markuu yimaadana, waa inuu sii jiro wakhti gaaban. Muujintii 17:10.

Marka sharciga Axadda la dhaqan geliyo, boqortooyada lixaad ee waxsii-sheegga Kitaabka Quduuska ah, bahalka dhulka ee Muujintii cutubka saddex iyo tobnaad (Maraykanka), ayaa goor dhow dhammaystirtay xukunkeedii toddobaatanka sannadood ee astaanta ahaa, kuwaas oo boqortooyada shanaad ee waxsii-sheegga Kitaabka Quduuska ah, bahalka badda ee Muujintii cutubka saddex iyo tobnaad (baabaska), lagu illoobay muddadaas toddobaatanka sannadood ee astaanta ahaa ee Ishacyaah cutubka saddex iyo labaatanaad.

Oo waxay ahaan doontaa maalintaas in Turos la illoobi doono toddobaatan sannadood, sida maalmaha boqor keliya; toddobaatankaas sannadood dabadoodna Turos waxay u gabyi doontaa sida naag sino leh. Kataarad qaado, magaalada ku wareeg, taada naagta sino leh oo la illoobay; laxan macaan yeel, heeso badan ku hees, si lagu xusuusto. Oo waxay ahaan doontaa toddobaatankaas sannadood dhammaadkooda dabadeed in Rabbigu booqan doono Turos, oo iyana ay ku noqon doonto ujradeedii, oo ay sino la geli doonto boqortooyooyinka dunida oo dhan ee dhulka dushiisa jooga. Ishacyaah 23:15–17.

Marka la gaaro sharciga Axadda, boqortooyada toddobaad ee wax sii sheegidda Kitaabka Quduuska ah, oo ah tobanka boqor (Qaramada Midoobay), ayaa bilowda inay taliso, laakiin muddo gaaban oo keliya; waayo, boqorka hormuudka u ah tobanka boqor ayaa markaas bilaaba hawshiisa ah inuu dunida oo dhan ku qasbo inay isu waafajiso qaab-dhismeedka bahalka, kaas oo ah isku-darka kaniisadda iyo dawladda, laguna astaan yeelay sawirka bahalka.

Oo markaas waxaan arkay bahal kale oo dhulka ka soo baxaya; oo wuxuu lahaa laba gees oo wan u eg, wuxuuna u hadlay sidii masduulaagii. Oo wuxuu hortiisa ku adeegsadaa awooddii bahalkii hore oo dhan, oo wuxuu ka dhigaa dhulka iyo kuwa degganba inay caabudaan bahalkii hore, kaas oo boogtiisii dhimashada lahayd la bogsiiyey. Oo wuxuu sameeyaa calaamooyin waaweyn, si uu xataa dab uga soo dejiyo samada oo uu dhulka ku soo dejiyo dadka hortooda, oo wuxuu ku khiyaaneeyaa kuwa dhulka deggan calaamooyinkaas uu awoodda u lahaa inuu ku sameeyo bahalka hortiisa; isagoo ku leh kuwa dhulka deggan inay u sameeyaan bahalka sanam, kii seefta ku dhaawacmay oo haddana noolaa. Muujintii 13:11–14.

Qodob aasaasi ah oo ka mid ah astaanta bahalka dhulka (Maraykanka), kaas oo ku bilaabma sida wan oo ku dhammaada isagoo u hadlaya sida masduulaagii, waa hadalkiisa. Hadal, sida lagu garto si nebiyaysan, wuxuu tilmaamayaa fal ay sameeyaan hay’adaha sharci-dejinta iyo garsoorka.

“Hadalka qaran waxa uu yahay ficilka hay’adihiisa sharci-dejinta iyo garsoorka.” The Great Controversy, 443.

Markii Maraykanku markii ugu horraysay u hadlay sidii wan yar, wuxuu soo saaray Dastuurka Maraykanka, isagoo sidaas ku dhisay dhul magangelyo u ah kuwii ka cararayay cadaadiska baabtiisnimada iyo boqorradii Yurub.

Dhulkuna way caawisay naagtii, oo afkeedii furtay, oo liqday daadkii uu masduulaagii afkiisa ka soo tufay. Muujintii 12:16.

Dhammaadka toddobaatanka sannadood ee calaamadiga ah, bahalka dhulku mar kale ayuu hadlaa, laakiinse markaas sidii masduulaagii, isagoo ku khasbaya cibaadada Axadda, taas oo ah calaamadda awoodda baabanimada. Marka la dhaqan geliyo calaamadda awoodda baabanimada, baabanimada waa la xusuustaa, iyadana waa la xusuustaa, marka amarkii aan marnaba la illoobi doonin laga dhigo sharci-darro in la dhawro.

Xusuuso maalinta sabtida, inaad quduus ka dhigto. Lix maalmood waa inaad hawshootaa oo aad shuqulkaaga oo dhan qabsataa; laakiin maalinta toddobaad waa sabtida Rabbiga Ilaahaaga; innaba wax shuqul ah kuma aad samayn doontid, adiga, iyo wiilkaaga, iyo gabadhaada, iyo addoonkaaga, iyo addoontaada, iyo xoolahaaga, iyo shisheeyaha irdahaaga gudahooda jooga; waayo, Rabbigu lix maalmood gudahood ayuu ku sameeyey samada iyo dhulka, badda, iyo waxa ku jira oo dhan, oo maalintii toddobaadna wuu nastay; sidaas daraaddeed Rabbigu maalinta sabtida wuu barakeeyey oo quduus ka dhigay. Baxniintii 20:8–11.

Dabadeed riddo qaran ah ayaa markaas waxaa raaca halaag qaran ah, oo saddexda quwadood ee dunida u hoggaamiya Armageddoon ayaa gacmaha is qabsada.

“Marka amar lagu dhaqan-gelinayo hay’adda Baabtiisnimada iyadoo lagu xadgudbayo sharciga Ilaah, qaran-keennu si buuxda ayuu isaga goyn doonaa xaqnimada. Marka Protestantism-ku gacanteeda ka soo fidiso godka weyn si ay u qabato gacanta awoodda Roomaanka, marka ay ka kor gaadho yaamayska si ay gacmaha isula qabsato Ruuxaaniyadda, marka, iyadoo ku hoos jirta saamaynta midowgan saddex-geesoodka ah, dalkeenna uu diido mabda’ kasta oo Dastuurkiisa ka mid ah sida dawlad Protestant ah oo jamhuuri ah, oo uu sameeyo diyaarin lagu faafinayo beenaha iyo khiyaamooyinka Baabtiisnimada, markaas ayaynu ogaan karnaa in wakhtigii hawlgalka yaabka leh ee Shayddaanku yimid iyo in dhammaadku dhow yahay.” Testimonies, volume 5, 451.

Marka “Protestantism” (Maraykanka), “xoogga Roomaanka” (Vatican-ka), iyo “Ruuxaaniyadda” (Qaramada Midoobay), ay gacmaha is qabsadaan xeerka Axadda, waxay bilaabaan inay dunida u hoggaamiyaan Armageddoon, kaas oo lagu matalay marka hore in dunida lagu qasbo inay aqbasho awoodda dawlad-hal-aduun ah, taas oo ka kooban kaniisad iyo dawlad, iyadoo kaniisaddu gacanta ku hayso xiriirkaas. Awoodda mucjisooyinka uu adeegsado bahalka dhulka ka soo baxay, ma aha oo keliya inay keento sinaysiga dhillo Tiros la gasho boqorrada dhulka, balse waxay dhaqan-gelisaa “hadalka” sawirka bahalka ee dunida oo dhan. Sida qeexidda nebinnimadu tilmaamayso, tani waxay ka dhigan tahay in dawlad-hal-aduunka ahi ay khasab tahay inay lahaato hay’ad sharci-dejin ah (oo ku taalla New York), iyo hay’ad garsoor ah (oo ku taalla Hague).

Oo wuxuu khiyaaneeyaa kuwa dhulka deggan isagoo adeegsanaya mucjisooyinkaas uu awoodda u lahaa inuu ku sameeyo bahalka hortiiisa; isagoo ku leh kuwa dhulka deggan inay u sameeyaan sanam bahalka, kaas oo dhaawicii seefta qabay oo noolaa. Oo waxaa la siiyey amar uu neef ugu geliyo sanamka bahalka, si sanamka bahalku u hadlo, oo uu sidoo kale sabab uga dhigo in la laayo intii aan caabudin sanamka bahalka. Oo wuxuu ku khasbaa dhammaan, kuwa yaryar iyo kuwa waaweynba, kuwa taajiriinta ah iyo kuwa saboolka ah, kuwa xorta ah iyo kuwa addoommada ah, in calaamad laga saaro gacantooda midig ama fooddooda; iyo inaan ninna iibsan karin ama iibin karin, kan haysta calaamadda mooyaane, ama magaca bahalka, ama tirada magiciisa. Halkan waxaa ku jirta xigmad. Kii waxgarasho leh ha tiriyi tirada bahalka, waayo, waa tirada nin; tiradiisuna waa lix boqol iyo lixdan iyo lix. Muujintii 13:14–18.

Bahalka ka soo baxa dhulka (Maraykanka), wuxuu dunida oo dhan ku khiyaanayn doonaa inay aqbasho suurad caalami ah oo bahalka ah, taas oo ah isla suuraddii uu Maraykanku sameeyey markii uu horseeday, ugu dambayntiina dhaqan-geliyey sharciga Axadda. Dabadeedna wuxuu awood siin doonaa xukuumadda hal-aduunka ah inay sharciyadeeda ku meel mariso iyadoo ciqaabteedu tahay dhimasho, iyo/ama ganaaxyo dhaqaale. Khiyaanadii boqor Daariyus waa astaan u ah khiyaanada boqorrada ee si isdaba-joog ah loogu aqoonsado waxsii sheegidda; waayo, markii bahalka dhulku bilaabo inuu dunida ku qasbo inay aqbasho xukuumadda hal-aduunka ah, doodda loo adeegsanayo in dunida lagu khasbo inay aqbasho nidaamkaas waxay tahay in awoodda ka cadhaysiisay quruumaha (Islaamka), ay tahay in lagaga hor tago dagaal caalami ah.

Maraykanku waxay dhaqan-gelisaa sumadda awoodda baadariga, waayo, xukumadii Ilaah waxay Maraykanka ku keeneen xaalad qalalaase ah oo horseeday sharciga Axadda, si xal ahaan loo soo jeediyo in marka dib loogu noqdo ilaaha Katooligga, ay dhammaan doonaan dhibaataadii dhaqaale ee isa soo taraysay. Hase yeeshee marka la joogo sharciga Axadda, cadowgii si dhuumasho ah uga soo galay derbiga hoose hoostiisa ayaa keena xukunka halligaadda qaran.

“Markaas dabadeed khiyaanoolaha weynu wuxuu dadka ka dhaadhicin doonaa in kuwa Ilaah u adeega ay sabab u yihiin xumaatooyinkan. Kooxda soo jiidatay carada Samada waxay dhibaatooyinkooda oo dhan dusha ka saari doonaan kuwa addeeciddooda amarrada Ilaah ay canaan joogto ah u tahay kuwa xadgudba. Waxaa lagu dhawaaqi doonaa in dadku Ilaah ku gefayaan jebinta sabbida Axadda; in dembigani keenay afooyin aan joogsan doonin ilaa dhawrida Axadda si adag loo dhaqan geliyo; iyo in kuwa soo bandhiga waajibaadyada amarka afraad, sidaasna ku burburinaya qaddarinta Axadda, ay yihiin kuwa dadka dhibaya, kana horjoogsanaya in loo soo celiyo raallinimada Ilaah iyo barwaaqada dunyadeed. Sidaas ayaa eedayntii waagii hore loo soo jeediyey addoonkii Ilaah mar kale loo soo celin doonaa, iyada oo lagu salaynayo sababo si la mid ah loo adkayn karo: ‘Oo waxay noqotay, markii Axaab Eliiyaah arkay, in Axaab ku yidhi isaga, Ma adigaa kan Israa’iil dhibaya? Oo isna wuxuu ugu jawaabay, Anigu ma aanan dhibin Israa’iil; laakiin adiga iyo reerkii aabbahaa ayaa dhibay, maxaa yeelay, waxaad ka tageen amarradii Rabbiga, adiguna waxaad raacday Bacaliim.’ 1 Kings 18:17, 18. Sida cadhada dadka been-abuur lagu kicin doono, waxay ula dhaqmi doonaan wakiillada Ilaah si aad ugu eg sidii ay Israa’iilkii riddada ahaa ula dhaqmeen Eliiyaah.” *The Great Controversy*, 590.

“Saacadda” “dhulgariirka weyn” ee ku xusan Muujintii cutubka kow iyo tobnaad, “hoogga saddexaad” ee Islaamka, oo sidoo kalena ah Buunka Toddobaad, markaas ayuu dhawaaqayaa, oo wuxuu ka cadhaysiin doonaa quruumaha. Cadhadaas quruumaha ee ka dhanka ah Islaamka waxaa loo adeegsan doonaa in dunida lagu khiyaaneeyo si ay u aqbasho isla ballankii madhnaa ee hadda ka hor ku fashilmay bahalka dhulka. Ballankaas madhan wuxuu ahaa; in marka la isu dhiibo xukunka Kaatooligga, sida uu u metelo calaamadda awoodda baadariga, ay joogsandoonaan xukunnada Ilaah ee sii kordhaya. Ballankaas, oo mar hore la caddeeyey inuusan waxtar u lahayn Maraykanka, ayaa markaas loo adeegsan doonaa sidii ballan loo jeediyo dunida argagaxsan.

Waxaa lagu adkaysan doonaa in haddii quruumaha dunidu ay keliya isku raaci lahaayeen oo oggolaan lahaayeen in la dhiso dawlad hal-aduun ah si wax looga qabto dagaalka ay Islaamku keentay, xasilloonidu ay soo noqon lahayd. Islaamku waa quwadda Qorniinku aqoonsaday ee sababta in nin walba looga soo wada ururiyo ka gees ahaanta Islaamka, hase yeeshee isu-imaatinkaasu waa khiyaanada ugu dambaysa ee boqorrada.

Malaa’igii Rabbiguna wuxuu ku yidhi iyadii, Bal eeg, uur baad leedahay, oo wiil baad dhali doontaa, magiciisana waxaad u bixin doontaa Ismaaciil; waayo, Rabbigu wuu maqlay dhibaataadaadii. Oo isagu wuxuu ahaan doonaa nin duurjoog ah; gacantiisu nin kasta way ka gees ahaan doontaa, oo nin kasta gacantiisu isagay ka gees ahaan doontaa; oo wuxuu degganaan doonaa walaalihiiis oo dhan hortooda. Bilowgii 16:11, 12.

Ismaaciil waa aabbaha ruuxiga ah ee diinta Islaamka. Waa run in Muxammad, aabbaha Islaamka, uusan taariikhda soo gelin ilaa qarnigii toddobaad, laakiin dadkii hore ee suugaaneedku waa kuwa Ilaah u adeegsado inay metelaan dadka ruuxiga ah ee maalmaha ugu dambeeya.

Rabbigu wuxuu leeyahay, Boqorka reer binu Israa’iil iyo Bixiyahooda, Rabbiga ciidammada ahu: Anigu waxaan ahay kii ugu horreeyey, oo anigu waxaan ahay kii ugu dambeeya; aniga mooyaane Ilaah kale ma jiro. Oo bal yaa sida aniga oo kale u dhawaaqi kara, oo u sheegi kara, oo iigu habayn kara, tan iyo markii aan dadkii hore magacaabay? Oo waxyaalaha imanaya iyo kuwa dhici doona ha iyaga tusaan. Ishacyaah 44:6, 7.

Ka hor intuu Ismaaciil dhalan, waa la magacaabay, doorkiisii nebiyadeedna waa la aqoonsaday. Gacmaha farcankiisa ruuxiga ahi waxay “ka gees ahaan doonaan nin kasta, oo gacanta nin kastana” waxay ka gees ahaan doontaa “isaga.” Oo si ka duwan waxbarista nacasnimada ah ee xorriyad-doonnimada horusocodka ah, Kitaabku wuxuu baraa in Ismaaciil “uu degganaan doono hortiisa walaalihiiis oo dhan.” Iyagu kuma milmaan dhaqanka ku xeeran, balse qaar badan ayaa cambaareeya, ka mudaaharaada, oo weerara. Ruuxa Ismaaciil waa in “isagu” “noqon doono nin duurjoog ah.” Fikradda ah in ay jirto koox nabadeed oo ka tirsan diinta Islaamka laguma taageero Erayga Ilaah, lagumana taageero Qur’aanka.

Khiyaanadii labada madaxweyne iyo boqol iyo labaatanka amiir ee ku xusan Daanyeel cutubka lixaad, waxay tilmaamaysaa khiyaanada lagu soo dejiyo tobanka boqor markii loo horseedo inay rumaystaan in ujeeddada iyo degdegga hirgelinta dawlad hal-aduun ah, oo Rooma maamusho, ay tahay in wax looga qabto qalalaasaha sii kordhaya ee dagaalka Islaamka ah oo ah “hoogga” saddexaad. Marka sawirka bahalka la taago oo awood loo siiyo inuu “hadlo,” dunidu waxay ogaan

doontaa, goor ay goori goor tahay, in ujeeddooyinka baabtiisku ay yihiin in wax laga qabto kuwa dhawra Sabtida maalinta toddobaad (Daanyeel), ee aanay ahayn cadowga si dhuumaalaysi ah uga soo galay derbiga koonfureed ee aan la ilaalin.

“Ereyga Ilaah wuxuu bixiyey digniin ku saabsan khatarta soo fool leh; haddii tan la iska dhego tiro, dunida Protestant-ka ahi waxay ogaan doontaa waxa ay dhab ahaan yihiin ujeeddooyinka Rooma, keliya marka ay aad u daahdo in dabinka laga baxsado. Iyadu si aamusan ayay ugu koraysaa awood. Caqiidooyinkeedu waxay saamayntooda ku yeelanayaan hoolalka sharci-dejinta, kaniisadaha, iyo quluubta dadka. Waxay ururinaysaa dhismayaasheeda dhaadheer oo waaweyn, kuwaas oo qolalkooda qarsoon gudaheeda lagu soo celin doono silicdii ay hore u geysan jirtay. Si dhuumasho iyo iyadoo aan laga shakin ayay u xoojinaysaa ciidammadeeda si ay u hormariso danaha iyada u gaarka ah marka uu yimaado wakhtiga ay wax ku dhufan doonto. Waxa keliya ee ay doonayso waa meel ay kaga faa’iidaysato, taasna durba waa la siinayaa. Dhawaan ayaynu arki doonnaa oo aynu dareemi doonnaa waxa uu yahay ujeeddada curiyaha Roomaanku. Ku alla kii rumaysta oo addeeca ereyga Ilaah, sidaas darteed wuxuu mutaysan doonaa ceebayn iyo silic.” Khilaafkii Weynaa, 581.

Khiyaanada Qaramada Midoobay ee uu fuliyo baabaysigu, taas oo soo saarta aarsiga qalbiyadooda, ayaa marar badan lagu sawiraa Qorniinka, sheekada Daariyusna waa tusaale weyn oo runtaan ah. Waa khiyaano marka hore laga hirgeliyo Maraykanka dabadeedna lagu soo celiyo dunida oo dhan. Runtaani waxaa lagu gartaa qisada Eliiyaah iyo Yesebeel, dabadeedna mar kale qisada Yooxanaa Baabtiisaha iyo Herodiyaas, iyo sidoo kale iskutallaabta lagu qodbay Masiixa. Kicinta Islaamku ku kiciyo cadhada quruumaha waa xeeladda ay adeegsato awoodda baabaysigu, taas oo siisa iyada meel sare oo ay kaga weerarto kuwa dhawra Sabtida dunida oo dhan.

Xuska ugu horraysa ee Islaamka lagu xuso waa gelinta Ismaaciil ee Qorniinka, doorka Islaamkana ee lagu aqoonsaday dhammaadka dunida—kaas oo ah inuu dunida geliyo argagax caalami ah si ay u aqbalaan hindise kasta oo xal ahaan loo soo jeediyo—ayaa ah waxa suurageliya in khiyaanadu rumoowdo. Khiyaanadaas ayaana ku dhalisa Qaramada Midoobay (tobanka boqor) inay gutaan doonista Ilaah, oo ay isku raacaan inay boqortooyadooda (boqortooyada toddobaad) siiyaan baabtiiska (bahalka).

Khiyaanada uu Daariyus tusaale ahaan u muujiyey, iyo xariiqyada kale ee nebinnimada, waxa ku jira doorka Islaamku ku cadhaysiinayo quruumaha, sababta ugu dambaysa ee baabtiisnimada (papacy) ay Qaramada Midoobay u baabbi’iso, iyo si la mid ahna waxa ay tilmaamaysaa duruufaha ku xeeran halxiraalaha boqortooyada siddeedaad, taas oo ka mid ah toddobada oo loo taagay inay noqoto madaxa Baabuloonka casriga ah.

Daanyeel ee godka libaaxyadu ku jiraan waa matalaad nebiyadeed oo aad u murugsan, hase yeeshee fahamkeedu waxa uu suurtoobayaa oo keliya marka la dabaqo hab-raaca “line upon line,”.

Waxaannu ku sii wadi doonnaa cutubka lixaad ee Daanyeel maqaalka xiga.

“Marka aynu dad ahaan fahamno waxa buuggani innaga dhigan yahay, waxaa dhexdeenna ka muuqan doona soo nooleyn weyn.” Testimonies to Ministers, 113.